

Долгопол О.О.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Харківська медична академія післядипломної освіти*

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕС ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЛІКАРІВ

Із кінця 2000 року за кордоном почали діяти заклади освіти дистанційного типу. Вони зарекомендували себе настільки добре, що за прогнозами спеціалістів, у світі у 2023 році кількість осіб, які здобули вищу освіту за дистанційною формою навчання складатиме 120 млн. чол. Зараз українські ВНЗ під час підготовки та перепідготовки фахівців ВНЗ поєднують різні форми навчання, зокрема запроваджують так зване змішане навчання, при цьому активно розвиваючи його дистанційну частину.

У заклади післядипломної медичної освіти також впроваджуються новітні технології (зокрема, елементи дистанційного навчання), використання яких до недавнього часу було спірним. Уже зараз не підлягає сумніву, що система післядипломної медичної освіти поступово оновлюється шляхом осучаснення змісту навчання та методів викладання, розширення доступу до отримання нових знань за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, реалізацію системи освіти «через усе життя», індивідуалізацію навчання при масовості освіти. Ці складові успішно поєднує дистанційна медична освіта, запровадження якої стало реальним завдяки документам, серед яких «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про Національну програму інформатизації», а також постанови, укази Президента України.

У післядипломній медичній освіті змішане навчання з елементами дистанційного навчання стало реальністю, доцільність його впровадження вже не підлягає сумніву, а в сучасних умовах швидкісного інтернету вона має безперечні переваги. Можливість надіслати та отримати потрібну інформацію через кілька секунд, безкоштовність або мала вартість цієї послуги, індивідуальні та групові скайп-консультації з персональним наставником-тьютором, зручний час для самоосвіти слухачів – ці та інші безперечні переваги у дистанційній медичній освіті наразі вже не викликають сумнівів. Такі види робіт, як прослуховування лекцій, розбір схем, аналіз таблиць та графіків слухач може виконати не перебуваючи безпосередньо в навчальній аудиторії і в зручний для нього час. Тому дискусію з приводу можливості отримання знань і умінь за допомогою дистанційної освіти з медичних спеціальностей можна вважати завершеною на користь цієї інновації.

У змішаному навчанні слухачів існує потреба з'ясувати співвідношення стаціонарного та дистанційного навчання, адже обмежитися лише дистанційним навчанням у медичному виші все ж таки не можна. Також не можна упустити такий момент, як практичний бік засвоєння умінь та навичок. Адже при дистанційному навчанні він фактично відсутній, і цей факт значно ускладнює підготовку лікаря. У системі післядипломної освіти надати лише теоретичні знання лікарю-практику просто неприпустимо. Тож питання співвідношення обсягу знань, що виносяться на очне та дистанційне навчання, та необхідність їх практичного закріплення ускладнюють впровадження елементів дистанційного навчання саме в медичних (у тому числі й післядипломних) закладах освіти. Між тим маємо приклад деяких медичних вишів Італії, Німеччини, Чехії, які успішно готують студентів дистанційно за медико-діагностичними та фармацевтичними спеціальностями. Пояснюється це тим, що вимоги до практичного досвіду цих спеціальностей значно нижчі. Передбачається, що засвоєння великого обсягу інформації потребує від слухача значних зусиль, але це є реальністю і залежить лише від ступеню вмотивованості самих слухачів. Щодо підвищення кваліфікації, яке відбувається в закладах післядипломної медичної освіти на базі отриманої медичної спеціальності і досвіду практичної діяльності слухачів, то дистанційне навчання є ефективним і виправданим.

Сучасна дистанційна освіта є за всіма параметрами універсальною технологією. Вона орієнтована на індивідуальні запити слухачів та особливості їхньої спеціалізації. В основу процесу навчання при цьому покладено цілеспрямована та суворо контрольована робота слухача, який займається власною освітою у зручний для себе час. Слухач забезпечений методичними вказівками, різноманітними посібниками та підручниками, аудіозаписами лекцій та іншими матеріалами. Окрім того, попри віддаленість у відстані слухач та викладач перебувають у постійному контакті та взаємодії. Спілкування організовується за допомогою спеціальних прийомів: побудови загального навчального процесу, розробки та домовленості відносно методів комунікації, що будуть використані слухачем і викладачем, сучасними технологіями інтернет тощо. Усе це допомагає слухачеві та викладачеві перебувати у постійному зв'язку, вирішувати основні питання відносно процесу навчання та використання дидактичних матеріалів. Слухачі під час дистанційного етапу навчання мають необмежений доступ до матеріалів електронної бібліотеки, збірки відеозаписів з ситуаціями, що трапляються у практиці фахівця певної спеціалізації, навчальних фільмів, медичних атласів, наукових праць спеціалістів галузі, відомостей та статистичних даних щодо лікарських помилок та шляхів рішення різноманітних проблем, контрольних

завдань, рекомендацій до виконання практичних робіт тощо. Контроль за отриманими знаннями здійснюється також за допомогою інтернету в режимі ефективного комп'ютерного тестування.

Дистанційна частина навчання у медичному закладі післядипломної освіти організовується як в реальному часі, так і в режимі відстроченого часу. Здебільшого слухачам імпонує другий варіант. У режимі відстроченого часу слухач має можливість знайомитися з мультимедійними лекційними матеріалами, термінологічними словниками, віртуальними лабораторними роботами та методичними рекомендаціями до їх виконання, віртуальними тренажерами також з методичними рекомендаціями до їх використання, пакетами тестових завдань, ділових ігор з методичними рекомендаціями щодо їхнього використання, бібліографії, інших ресурсів навчального призначення.

У режимі реального часу інтернет дає можливість віртуально бути присутнім на конференціях, семінарах, брати участь в обміні думками і дискусіях, вести науково-дослідну роботу під безпосереднім керівництвом викладача або в тандемі з колегами-слухачами, бути віртуально присутнім під час різноманітних маніпуляцій та навіть хірургічних втручань. Ефективно, коли такі онлайн-заняття транслюються з сучасних лабораторій або оснащених новітньою матеріально-технічною базою кабінетів.

При дистанційному навчанні лікарів позитивні результати дає використання телемедичних технологій: лікувально-діагностичні консультації, управлінські, освітні, наукові та просвітницькі заходи, реалізовані із застосуванням телекомунікаційних технологій (медицина на відстані). Ця технологія дає можливість лікарям-слухачам закладу післядипломної освіти аналізувати статичну (рентгенограми, ЕКГ, ЕЕГ тощо) і динамічну (відео- і аудіо-фрагменти) інформацію про хворого, спільно обговорювати весь комплекс медичних даних за допомогою системи відеоконференц-зв'язку, яка забезпечує аудіо/відео обмін в реальному часі.

На сьогодні головна увага розробників дистанційного навчання лікарів зміщується з інформаційно-комунікаційних технологій на психолого-педагогічні. Проблема створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів дидактичних матеріалів фактично вирішена за рахунок бурхливого розвитку інформаційного середовища та рівня техніки. Та при цьому потребують розширення система засобів, прийоми психолого-педагогічної взаємодії учасників навчання, що забезпечують його якість. Також залишається нечітким і неактуальним правове поле більшості документів, що були створені ще в 2000-х рр. Вони потребують перегляду та актуалізації. Відкритість інформаційних ресурсів на тлі недосконалого захисту авторських прав може привести до

їхнього порушення. Також потребує перегляду та оновлення організаційна структура системи дистанційної освіти на рівні держави.

Маючи позитивні відгуки і перспективи для розвитку, дистанційна медична освіта потребує вирішення низки актуальних питань на законодавчому, регіональному та місцевому рівнях.

Іконнікова М.В.

*кандидат філологічних наук,
Хмельницький національний університет*

ВПЛИВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПІДГОТОВКУ ФІЛОЛОГІВ

Сучасним напрямом розвитку філологічної освіти є докорінне оновлення її змісту відповідно до вимог чинних стандартів, орієнтованих на підвищення якості підготовки філологів, які повинні мати ґрунтовні професійні знання, вміння поповнювати їх самостійно і бути конкурентоздатними на ринку філологічних послуг. Водночас модернізація вищої філологічної освіти потребує вдосконалення нормативно-законодавчого, змістового та технологічного супроводу. Суспільство третього тисячоліття потребує фахівця-філолога нової генерації, здатного інтегрувати знання та динамічно перебудовувати зміст своєї професійної діяльності.

Проблема професійної підготовки фахівців у галузі філології охоплює широке коло питань, є актуальною для вітчизняних та зарубіжних дослідників. Окремі аспекти професійної підготовки філологів поставали предметом самостійних досліджень науковців, а саме: педагогічні умови формування та розвитку професійної компетентності та готовності філологів до професійної діяльності, самовдосконалення та професійного розвитку (І. Алексєєва, В. Баркасі, Н. Білоус, Н. Власенко, О. Вовк, С. Данилюк, В. Демидова, Г. Єлізарова, В. Коваль, Н. Колесниченко, О. Матвєєва, Ю. Рибінська, О. Семенов, Т. Семенюк, Т. Симоненко, В. Стрельников, Т. Стеченко, Ж. Таланова та ін.); загальнопсихологічні аспекти формування філолога як професіонала та творчої мовної особистості, учасника суспільних відносин (М. Алтухова, Я. Альтман, Г. Андрєєва, Н. Гальскова, Н. Жинкин, Л. Засєкіна, О. Куцевол, В. Маслова, І. Соколова, К. Скиба та ін.); лінгводидактичні, методичні та соціолінгвістичні засади професійної підготовки філологів (Н. Андронік, Р. Барч, О. Бігич, В. Беліков, О. Бессонова, Н. Бориско, М. Вашуленко, Т. Ганічева, Т. Донченко, В. Кашкін, Л. Мацько, Л. Морська, С. Ніколаєва, Н. Остапенко,